

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

Народниот правобранител како Национален превентивен механизам, согласно мандатот утврден со Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечко или понижувачко постапување, на **16.05.2016** година изврши редовна ненајавена посета во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ - Гевгелија, која имаше за цел добивање на реална слика за остварувањето на правата на лицата сместени во Центарот, а загарантирани со националните закони и меѓународни акти, особено со Женевската конвенција за статусот на бегалците од 1951 година.

Во текот на посета беа остварени повеќе средби со службени лица од Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика и Центарот за управување со кризи, како и со претставници на меѓународните и невладините организации присутни на самото лице место (ИОМ - International organisation for migration, Македонското здружение на млади правници (МЗМП), Отворена Porta – *Здружение за акција против насилство и трговија со луѓе (La Strada) и Легис*), од кои се добија сознанија за нивната организациска поставеност и функционалната надлежност, а беа извршени и непосредни разговори со дел од лицата кои се сметени во шаторот на „Хабитат“, што е поставен непосредно до Привремениот транзитен центар, кои не информираа за нивниот третман и (не)можноста за пристап до постапката за признавање на правото на азил.

Во оваа смисла, Националниот превентивен механизам констатираше дека во Привремениот транзитен центар постојано се присутни повеќе органи и организации со поделени надлежности и функции, кои преку заедничка комуникација и координација учествуваат во раководењето и управувањето со Центарот.

Сепак од состојбата затекната на терен, Националниот превентивен механизам констатира дека координацијата помеѓу наведените органи и организации не функционира на највисоко ниво, со оглед дека ниту еден од присутните органи и организации не можеше да ни даде конкретна информација за точниот ден на прием на секое од лицата сместени во Привремениот транзитен центар.

Истовремено, Националниот превентивен механизам смета за потребно да го истакне и фактот дека од страна на претставниците на Центарот за управување со кризи наидовме на отпор и несоработка и покрај укажувањата за мандатот и овластувањата на Народниот правобранител, по што и покрај нашите настојувања, не ни беа доставени дневните извештаи кои претставниците на Центарот за управување со кризи присутни на самото место ги испраќаат до централата на Центарот во Скопје. Следствено на ова беше контактиран и директорот на Центарот за управување со кризи, од каде добивме ветување дека податоците ќе ни бидат доставени во најкус можен рок, но сепак истите се уште не ни се доставени.

На денот на посетата, според податоците добиени од претставниците на Министерството за внатрешни работи, потврдени со дополнителна документирана евиденција водена од страна на ИОМ (International organisation for migration), во Привремениот транзитен центар беа згрижени вкупно 101-(сто и едно лице), од кои 59 лица се од Сирија, 41 лице од Ирак и 4 лица се од Авганистан.

Сите овие лица се пристигнати во Република Македонија пред затворањето на границите и на т.н. „балканска рута“, а најголемиот дел од нив со ваквата одлука биле затекнати на самата граница со Србија, поради што и извесен период биле сместени во Привремениот транзитен центар „Табановце“.

Од непосредно извршените разговори, може да се констатира дека лицата сместени во рамките на Привремениот транзитен центар се поучени и запознаени со можноста да поднесат барање за признавање право на азил во Република Македонија и дека на располагање за правни совети и правна помош во секое време можат да се обратат до претставниците на Здружението на млади правници, кои се постојано присутни во Центарот.

За разлика од Привремениот транзитен центар, во шаторот на „Хабитат“, што се наоѓа непосредно до Центарот, Националниот превентивен механизам констатира дијаметрално спротивна фактичка состојба, која упатува на хаотично управување кое не ги задоволува ни минималните стандардите за привремено сместување.

Шаторот на „Хабитат“ согласно претходните теренски посети служел за засолнување (чекална) на мигрантите пред влез во Привремениот транзитен центар, а од неодамна истиот се користи за друга цел, односно за привремено, краткотрајно сместување на лицата нелегално затекнати низ територијата на Република Македонија.

На денот на посетата во шаторот беа сместени 84-(осумдесет и четири лица), но според добиените информации оваа бројка постојано варира, со оглед

дека нивното сместување е од привремен и краткотраен карактер (најчесто 12-дванаесет до 15-петнаесет часа) и трае се до нивното повторно депортирање во земјата од којашто нерегуларно извршиле влез на територијата на Република Македонија.

Загрижува фактот дека овие лица воопшто не се запознаени со можноста да поднесат барање за признавање право на азил во Република Македонија, ниту, пак им е овозможен официјален пристап на претставниците на Здружението на млади правници за да ги поучат за нивните права.

Од разговорот извршен со дел од лицата сместени во шаторот, беа добиени особено загрижувачки податоци, кои упатуваа на фактот дека лицата што непосредно пред овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи изјавиле јасна намера да поднесат барање за признавање право на азил, биле одбивани со образложение дека такво право не им следува во Република Македонија и дека истото може да го остваруваат по депортирањето, односно во земјата од којашто нерегуларно извршиле влез на територијата на Република Македонија.

Од разговорите со лицата затекнати во шаторот на „Хабитат“ добивме информации дека непосредно пред сместувањето во шаторот им се врши фотографирање и им се земаат само најосновните лични податоци од страна на припадници на Министерството за внатрешни работи, по што без никакви официјални процедури и без водење на некаква официјална евиденција, лицата веднаш се депортираат на територијата од којашто нерегуларно влегле во Република Македонија.

Како резултат на вака утврдената фактичка состојба, Националниот превентивен механизам констатира дека оневозможувањето на пристап до постапката за признавање на правото на азил на лицата сместени во шаторот на „Хабитат“, непосредно упатува на флагрантно кршење и непочитување на правата на оваа категорија лица што им се гарантирани со националните закони и меѓународни акти.